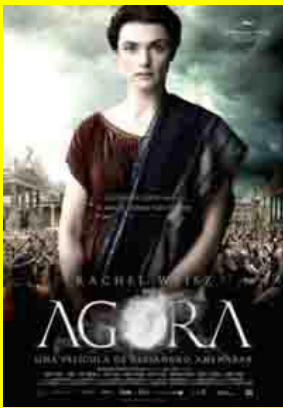

Aquest PDF correspon a la versió HTML disponible en l'adreça adjunta. Els textos enllaçats només funcionen en la versió HTML que, a més, pot contenir actualitzacions no incorporades en aquest PDF.

www.amnistiacatalunya.org/edu/pelis/dudh/cat/agora.html

El cine i la Declaració Universal dels Drets Humans

Article 19

"Tota persona té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les pròpies opinions i el de cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà i sense límit de fronteres."

Article 19

Dret a la llibertat d'expressió

Ágora

Any: 2009.

Durada: 126'.

Direcció: Alejandro Amenábar.

País: Espanya.

Edat: A partir de 13 anys.

Argument: Basada en fets reals, la història de Hipàtia d'Alexandria, una filòsofa de finals del segle IV i principis del V, l'època en la que el cristianisme s'imposa com a religió oficial de l'Imperi Romà i el paganisme comença a ser perseguit.

Suggeriments didàctics

Altres articles de la Declaració que es poden treballar: 3, 4, 5, 18, 26, 27.

Temes: Llibertat d'expressió, llibertat de pensament i religiosa, separació Església-Estat, dret a la cultura, drets de la dona.

Elements de debat per a iniciar un cinefòrum:

- Per què els parabolans consideren un perill la Biblioteca d'Alexandria?
- Per què es desferma la violència religiosa a l'Alexandria del segle IV? Com es manifesta a la pel·lícula aquesta violència?
- Com pot afectar la intolerància religiosa el treball dels científics? Existeixen en l'actualitat casos semblants, encara que no siguin tan extrems?

Altres reflexions que es poden tenir en compte:

- Totes les societats, no només les antidemocràtiques, posen alguns límits a la llibertat d'expressió. Per exemple, la limiten apel·lant al "bé comú", un concepte imprecís que segons els casos pot servir tant per a impedir l'apologia d'ideologies racistes, misògines o homòfobes com per a silenciar els descontents o les minories religioses. Les societats democràtiques fan ús d'aquesta potestat en ocasions de forma abusiva? Com utilitzen les societats teocràtiques aquesta potestat?
- En el tràgic desenllaç de la vida de Hipàtia, quina importància cal atribuir al fet que fos una dona? Per què al llarg de la història han estat principalment dones les persones acusades de bruixeria?
- Hi va haver altres dones científiques o filòsofes, durant l'Antiguitat?
- La pel·lícula s'inicia amb el lideratge dels neoplatònics i el seu coneixement que la terra és rodona, i finalitza amb el protagonisme dels parabolans i el seu qüestionament d'aquest fet. Reflexionar sobre la relació entre el fanatisme religiós i el coneixement científic.
- Diferenciar entre religiositat i fanatisme religiós. La religió és incompatible amb la ciència? Hi ha científics eminents creients?
- En quines altres pel·lícules o moments històrics es produeixen destruccions de llibres o biblioteques per motius ideològics?

● La pel·lícula es pot considerar un al·legat contra el cristianisme (o contra les religions en general)?

● La informació històrica disponible no corrobora la importància de les investigacions científiques que a la pel·lícula s'atribueixen a Hipàtia (pel que sembla, igual que Teó, el seu pare i mestre, Hipàtia va ser més una pedagoga que una investigadora). A més, alguns descobriments que s'esmenten no es corresponen amb l'època. Tampoc es correspon amb la realitat l'associació de la seva mort amb la destrucció de la Biblioteca d'Alexandria. Ni el donar per descomptat que la fi d'Hipàtia i la Biblioteca va suposar la fi del desenvolupament del neoplatonisme a Alexandria. Per què la pel·lícula es permet aquestes i altres llicències? Són gratuïtes o tendencioses?

● A la pel·lícula Hipàtia es lliura de la mort per lapidació al ser ofegada abans de forma compassiva pel seu antic alumne (en realitat hi ha diferents versions històriques sobre la seva mort; arrossegada, trossejada, morta a cops de teula...). La lapidació segueix vigent com a forma d'execució en l'actualitat? On? Quins delictes són castigats amb aquesta pena?

● Textos per a comentar:

"Heretge no és aquell que crema en la foguera. Heretge és qui l'encén" (William Shakespeare); "Rars són aquests temps feliços en els quals es pot pensar el que es vol i dir el que es pensa" (Tàcit); "Tenim el mínim de religió suficient per a odiar-nos els uns als altres, però no per a estimar-nos" (Jonathan Swift). "Cap catòlic actual hauria de sentir-se ofès; només haurien de sentir-se al·ludits els fonamentalistes que posen bombes. Serveix per a un terrorista islàmic, per a un terrorista d'ETA, per a qualsevol que cometi actes terroristes. Àgora és, en molts sentits, una història del passat sobre el que està passant ara, un mirall perquè el públic miri i observi des de la distància del temps i l'espai, i descobreixi, sorprès, que el món no ha canviat tant. No he fet un al·legat contra el cristianisme, sinó contra el fonamentalisme. No és una pel·lícula anticristiana, molts grups religiosos diferents han utilitzat la violència per a imposar les seves idees". Declaracions del director de la pel·lícula, Alejandro Amenábar, després de l'estrena.(1)

"A més dels aspectes purament religiosos, cal tenir en compte que els conflictes a Egipte durant el segle IV i V (com en d'altres èpoques) reflectien també importants conflictes socials, i ambdós tenien una clara connexió. Molts pobres d'Egipte s'identificaven amb el cristianisme i els austers monjos del desert, que denunciaven i s'oposaven a les èlits econòmiques i religioses que els havien explotat des de feia segles i mil·lennis. Els temples no eren només llocs de culte (i fins i tot d'estudi), sinó centres de poder econòmic que posseïen extenses propietats i abundants rendes". Pablo de Felipe. Àgora, ¿qué canvió en Alejandria en el 391? (2)

(1) Extracte del text publicat a: www.temesdavui.org/ca/revista/34/temes_dactualitat/agora_el_nou_film_historic_dalejandro_amenabar (2011)

(2) www.centroseut.org/cienciayfe/Agora.pdf (2011)

Suggeriments generals sobre aquest article de la Declaració:
(apartat "La Declaració Universal dels Drets Humans, suggeriments didàctics")
[Article 19, sobre la llibertat d'expressió](#)

■ Fitxes didàctiques a [Cinema i educació](#) (enllaços a fitxes de diferents autors)

■ [Més pel·lícules sobre la llibertat d'expressió](#)